

Sygn. akt III AUa 752/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 marca 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Urszula Iwanowska
Sędziowie:	SSA Jolanta Hawryszko SSA Anna Polak (spr.)
Protokolant:	St. sekr. sąd. Edyta Rakowska

po rozpoznaniu w dniu 18 marca 2014 r. w Szczecinie

sprawy R. P.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K.

o wypłatę emerytury i o odsetki

na skutek apelacji ubezpieczonej

od wyroku Sądu Okręgowego w Koszalinie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 19 czerwca 2013 r. sygn. akt IV U 1477/13

oddala apelację.

Sygn. akt III AUa 752/13

UZASADNIENIE

Decyzją z 22 marca 2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział

w K., odmówił ubezpieczonej R. P. uchylecia decyzji z 12 października 2011 r. w części, w jakiej decyzja ta zawiesza, na podstawie art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw w zw. z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r.

o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, prawo do emerytury za okres od 1 października 2011 r. do 21 listopada 2012 r. Zdaniem ZUS Oddział w K., wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 13 listopada 2012 r. nie ma zastosowania do przypadającego przed dniem 22 listopada 2012 r. okresu zawieszenia emerytur na podstawie wyżej wymienionych przepisów i tym samym brak jest podstaw do wyrównania emerytury zawieszony we wskazanym okresie.

Ubezpieczona zaskarżyła powyższą decyzję, wniosła o jej zmianę i nakazanie organowi rentowemu wypłaty emerytury za okres od 1 października 2011 r. do 21 listopada 2012 r. wraz z odsetkami.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie, powtórzył argumentację zawartą w zaskarżonej decyzji i wskazał, że ubezpieczona nabyła prawo do emerytury od 1 grudnia 2006 r. i nie mieści się w kręgu osób wskazanych w uzasadnieniu orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego.

Sąd okręgowy ustalił, że ubezpieczona 28 grudnia 2006 r. zgłosiła wniosek o emeryturę. W dacie zgłoszenia wniosku pozostawała w stosunku pracy, który trwa od 16 sierpnia 1999 r. Decyzją z 27 stycznia 2007 r. organ rentowy przyznał ubezpieczonej prawo do emerytury od 1 grudnia 2006 r., tj. od miesiąca, w którym zgłosiła wniosek. Jednocześnie ZUS zawiesił prawo do świadczenia, ponieważ ubezpieczona nie rozwiązała stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą. Sąd

I instancji wskazał, że od 1 lipca 2000 r. do 7 stycznia 2009 r. obowiązywał przepis art. 103 ust. 2a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, zgodnie z którym prawo do emerytury ulegało zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy

z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego. Sąd okręgowy ustalił, że tym samym ubezpieczona, w chwili nabycia prawa do emerytury, nie mogła jednocześnie kontynuować zatrudnienia i otrzymywać emerytury. Sąd I instancji stwierdził, że wypłatę emerytury podjęto 1 maja 2009 r., na podstawie decyzji ZUS

z 26 czerwca 2009 r., ponieważ wówczas obowiązujące przepisy pozwalały na jednoczesne pobieranie emerytury i kontynuowanie zatrudnienia. Sąd okręgowy ustalił, że decyzją ZUS z 12 października 2011 r., ponownie wstrzymano ubezpieczonej wypłatę świadczenia emerytalnego od 1 października 2011 r., w związku z tym, że wszedł w życie art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku

o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, który ponownie wprowadził zasadę zawieszania prawa do emerytury, w przypadku kontynuowania zatrudnienia bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego. Sąd I instancji wskazał, że 13 listopada

2012 r. Trybunał Konstytucyjny w sprawie o sygn. akt K 2/12 orzekł, że przepis art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw w zw. z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r.

o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r. bez konieczności rozwiązania stosunku pracy, jest niezgodny z zasadą ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa, wyrażoną w art. 2 Konstytucji RP. Wyrok został opublikowany 22 listopada 2012 r. Sąd I instancji ustalił, że ubezpieczona, powołując się na powyższy wyrok, złożyła wniosek

o przywrócenie wypłaty świadczenia emerytalnego od 1 listopada 2012 r.

oraz o wypłatę należnych świadczeń emerytalnych za okres od 1 października 2011 r. do 31 października 2012 r. wraz z odsetkami. Sąd I instancji stwierdził, że tym samym ubezpieczona w istocie wniosła o wznowienie postępowania zakończonego prawomocną decyzją ZUS z 12 października 2011 r., na podstawie art. 145a § 1 K.p.a. Sąd okręgowy ustalił, że decyzją z 22 grudnia 2012 r. ZUS podjął wypłatę emerytury od 22 listopada 2012 r. Kolejną decyzją, z 22 marca 2013 r., organ rentowy odmówił ubezpieczonej uchylecia decyzji z 12 października 2011 r. w części, w jakiej zawiesza prawo do emerytury za okres od 1 października 2011 r. do 21 listopada 2012 r.

Sąd okręgowy zważył, że odwołanie nie jest zasadne, ponieważ ubezpieczona nabyła prawo do emerytury od 1 grudnia 2006 r., a w dacie tej obowiązywał przepis art. 103 ust. 2a powoływanej ustawy emerytalnej, zgodnie z którym, prawo do emerytury ulegało zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego. Z tego względu, jak wskazał sąd okręgowy, decyzja przyznająca emeryturę, jednocześnie zawieszała prawo do świadczenia.

Sąd I instancji wskazał, że wypłatę emerytury podjęto od 1 maja 2009 r., ponieważ wówczas wskazany art. 103 ust. 2a nie obowiązywał. Sąd okręgowy wskazał, że ubezpieczonej ponownie wstrzymano wypłatę świadczenia od 1 października 2011 r., ponieważ obowiązywał już wówczas art. 103a powoływanej ustawy emerytalnej o treści tożsamej do uchylonego wcześniej art. 103 ust. 2a. Jednak, zgodnie z art. 28 ustawy zmieniającej z 16 grudnia 2010 r., zakresem podmiotowym tej ustawy zostały objęte również osoby, które nabyły prawo do emerytury przed wejściem w życie przepisu art. 103a ustawy emerytalnej. Przepis art. 28 ustawy zmieniającej w zw. z art. 103a ustawy emerytalnej uznany został przez Trybunał Konstytucyjny za niezgodny z Konstytucją RP (sygn. akt K 2/12) w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury w okresie od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r. Jest to spowodowane wsteczną mocą działania powołanego art. 28, który ustalał nową treść ryzyka emerytalnego dla osób, które nabyły prawo do emerytury w okresie, gdy nie obowiązywał art. 103 ust. 2a, ani też art. 103a ustawy emerytalnej. Sąd I instancji podkreślił, że powoływany wyrok Trybunału Konstytucyjnego odnosi się jedynie do osób, które po raz pierwszy w okresie od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r., nabyły prawo do emerytury, bo tylko one nabyły prawo niezawierające wymogu rozwiązania stosunku pracy

z dotychczasowym pracodawcą dla uzyskania świadczenia emerytalnego. Sąd

I instancji zważył, że w konsekwencji ubezpieczona, dla której ustalono prawo do emerytury po raz pierwszy od 1 grudnia 2006 r., nie może żądać wypłaty emerytury od 1 października 2011 r. wraz z odsetkami, skutecznie powołując się na treść wyroku TK (K 2/12), gdyż nie znajduje się w kręgu osób objętych treścią tego orzeczenia. Sąd okręgowy wskazał, że ubezpieczona uzyskała prawo nabyte zawierające wymóg rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą dla uzyskania świadczenia emerytalnego, na mocy decyzji z 27 stycznia 2007 r. Sąd okręgowy zważył, że ubezpieczona, składając wniosek o emeryturę w 2006 r., wiedziała, że ustawodawca nakazuje rozwiązać stosunek pracy z dotychczasowym pracodawcą, celem uzyskania świadczenia emerytalnego. Sąd I instancji stwierdził, że tym samym nakazanie ubezpieczonej, ponownie od 1 października 2011 r., rozwiązania stosunku pracy, aby mogła pobierać świadczenie emerytalne, nie godzi w zasadę zaufania obywateli do organów państwa i stanowionego przez nie prawa, gdyż taka była treść prawa nabytego w 2006 r. Sąd okręgowy podkreślił, że w stosunku do ubezpieczonej, która nabyła prawo do emerytury w 2006 r., TK nie orzekł o niezgodności aktu normatywnego, na podstawie którego zawieszono prawo do emerytury, z Konstytucją RP. W związku z powyższym, brak było podstaw do wznowienia postępowania i podjęcia wypłaty emerytury od 1 października 2011 r. Sąd okręgowy wskazał, że wobec kontynuowania zatrudnienia przez ubezpieczoną, brak było podstaw do wypłaty emerytury również od 22 listopada 2012 r. (decyzja ZUS z 22 grudnia 2012 r.). Na podstawie art. 477¹⁴ § 1 K.p.c. sąd I instancji oddalił odwołanie.

Ubezpieczona zaskarżyła wyrok, wnosząc o jego zmianę i ustalenie, że ma prawo do wypłaty zawieszonych emerytur od 1 października 2011 r. do 21 listopada 2012 r. wraz z odsetkami. Wyrokowi zarzuciła: - naruszenie prawa materialnego: 1) art. 27 w zw. z art. 103 a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach

z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przez błędną wykładnię, skutkującą oddaleniem odwołania; 2) art. 190 ust. 3 i 4 Konstytucji RP z dnia 2 kwietnia 1997 r. przez niewłaściwe zastosowanie, polegające na przyjęciu, że wyrok Trybunału Konstytucyjnego (sygn. akt K 2/12), wywiera skutek prawny od dnia ogłoszenia (ex nunc), a nie ex tunc; zdaniem skarżącej należało zastosować art. 133 ust. 2 i art. 135 ust. 3 ustawy emerytalnej; - naruszenie prawa procesowego: 1) art. 316 K.p.c. polegające na nieuwzględnieniu stanu rzeczy w chwili zamknięcia rozprawy poprzez oparcie się na niezgodnym z Konstytucją RP przepisie art. 28 ustawy zmieniającej

w zw. z art. 103a ustawy emerytalnej; 2) sprzeczność istotnych ustaleń sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego polegające na przyjęciu, że decyzją z 22 stycznia 2007 r. organ rentowy przyznał emeryturę od 1 grudnia 2006 r. zawieszając jednocześnie świadczenie, podczas, gdy ubezpieczona wielokrotnie występowała

z wnioskami o ponowne przeliczenie podstawy wymiaru emerytury z uwzględnieniem doliczenia stażu i wynagrodzenia, a otrzymywane decyzje przyznające emeryturę jednocześnie zawieszały prawo do świadczenia, ponieważ ubezpieczona kontynuowała zatrudnienie, a ZUS dokonywał waloryzacji emerytury. Ubezpieczona wskazała, że orzecznictwo sądów w podobnych sprawach jest niejednolite, tj. jednym wypłaca się zawieszono uprzednio emerytury, a innym nie. Podniosła, że z postanowień ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o emeryturach kapitałowych wynika, iż wypłaty emerytur zawieszonych na podstawie art. 103 ust.2 dokonuje się na wniosek i ubezpieczona taki wniosek złożyła 28 maja 2009 r., a także wskazała, że ustawa uchyliła ust. 2a w art. 103 ustawy emerytalnej. Ubezpieczona twierdzi ponadto, iż w uzasadnieniu wyroku TK (sygn. akt K 2/12) brak informacji, że

niekonstytucyjność określonych w nim przepisów dotyczy sytuacji, gdy dana osoba w okresie od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r. nabyła prawo do emerytury po raz pierwszy. Z argumentacji przedstawionej przez ubezpieczoną wynika, że według niej można nabyć prawo do emerytury wielokrotnie. Ubezpieczona uważa, że przysługują jej odsetki od każdej niewypłaconej w terminie emerytury, gdyż do opóźnienia w wypłacie doszło z winy organu rentowego realizującego niekonstytucyjny przepis. Zdaniem ubezpieczonej zawieszenie wypłaty emerytury od 1 października nastąpiło bez podstawy prawnej. Na poparcie swych argumentów ubezpieczona przywołuje orzecznictwo Sądu Najwyższego, zgodnie z którym ubezpieczonym, którzy nabyli prawo do emerytury między 8 stycznia 2009 r. a 31 grudnia 2010 r., prawo do świadczenia zawieszono bez podstawy prawnej.

Sąd apelacyjny zważył co następuję.

Apelacja okazała się niezasadna.

W ocenie sądu odwoławczego, rozstrzygnięcie Sądu pierwszej instancji jest prawidłowe. Sąd Okręgowy w żaden sposób nie uchybił przepisom prawa materialnego ani procesowego oraz dokonał trafnej oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego, w konsekwencji prawidłowo ustalił stan faktyczny sprawy. Sąd apelacyjny ustalenia sądu I instancji uznał i przyjął za własne, rezygnując jednocześnie z ich ponownego szczegółowego przytaczania (por. wyroki Sądu Najwyższego I PKN 339/98, I UK 233/09).

Sąd apelacyjny podkreśla za sądem I instancji, że prawo do emerytury nabywa się tylko raz w ciągu życia (por. uzas. wyr. TK sygn. akt K 2/12). Dotyczy to także emerytury, tzw. wcześniejszej, po ukończeniu 55 roku życia. Wówczas emerytura przyznana wnioskodawcy po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego, w sytuacji gdy była ona uprawniona do wcześniejszej emerytury, nie stanowi nowego świadczenia. Prawo do emerytury wcześniejszej nie wygasa, a w związku ze spełnieniem warunku osiągnięcia wieku emerytalnego następuje jedynie ustalenie na nowo podstawy emerytury, tzw. przeliczenie (por. wyrok SA w Lublinie III AUa 1120/12, uchwała SN I UZP 3/06). Z wnioskiem o przeliczenie świadczenia emerytalnego można zwracać się do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wielokrotnie i z różnych powodów dających podstawę do przeliczenia wysokości świadczenia. Jednak decyzja o wysokości świadczenia emerytalnego, wydana po jego przeliczeniu, wbrew twierdzeniom ubezpieczonej nie stanowi nabycia prawa do emerytury.

Ubezpieczona, jak słusznie stwierdził sąd okręgowy, nabyła prawo do emerytury od grudnia 2006 r. Kolejne decyzje wydane przez ZUS o przeliczeniu emerytury, czy też emerytury powszechnej po ukończeniu 60 roku życia nie stanowiły nabycia prawa do tego świadczenia.

Ponadto, jak sąd okręgowy trafnie wskazał, wyrok Trybunału Konstytucyjnego, na który powołuje się ubezpieczona (sygn. akt K 2/12), wywiera skutek prawny *ex tunc* (por. wyrok SA w Szczecinie III AUa 261/13) i ma ograniczony zakres zastosowania, a mianowicie, zawężony jedynie do osób, które nabyły prawo do emerytury w okresie od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r. (por. także wyrok SA w Białymstoku III AUa 151/13).

Ubezpieczona nie znalazła się więc w kręgu osób, które nabyły prawo do emerytury w tym okresie.

Jak podkreślił Trybunał Konstytucyjny w uzasadnieniu wyroku z 13 listopada 2012 r., (sygn. akt K 2/12), nie badał on konstytucyjności obowiązku uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą jako warunku realizacji nabytego prawa do emerytury, lecz zastosowanie nowej treści ryzyka emerytalnego na podstawie art. 28 ustawy zmieniającej z 16 grudnia 2010 r. do osób, które w momencie jej wejścia w życie miały już ustalone i zrealizowane prawo do emerytury. Trybunał podkreślił, że przy podejmowaniu decyzji o przejściu na emeryturę istotne jest, aby ubezpieczony znał warunki, jakie będzie musiał spełnić, aby zrealizować to prawo i mógł się do nich przygotować. Trybunał wskazał, że w przypadku zasady zaufania obywateli do organów państwa i stanowionego przez nie prawa, podstawą jest pewność prawa, lecz nie tyle w rozumieniu stabilności przepisów, co w aspekcie pewności tego, że na podstawie obowiązującego prawa obywatel może kształtować swoje stosunki życiowe. W związku z tym, głównym aspektem naruszenia tej konstytucyjnej zasady w kontekście poruszanej problematyki był fakt, że gdyby obywatele, którzy nabyli prawo do emerytury w okresie od

8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r., w momencie składania wniosku o przyznanie świadczenia, wiedzieli, że będą musieli przerwać zatrudnienie, aby uzyskać świadczenie, to w chwili osiągnięcia wieku emerytalnego mogliby zrezygnować ze złożenia wniosku o ustalenie prawa do emerytury i nadal kontynuować zatrudnienie.

Ubezpieczona przeszła na emeryturę w grudniu 2006 r. i jak słusznie wskazał sąd I instancji, wiedziała że warunkiem pobierania świadczenia emerytalnego jest rozwiązanie stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą, gdyż wówczas obowiązywał przepis art. 103 ust. 2a ustawy emerytalnej (por. wyrok SA w Szczecinie III AUa 974/12). W treści nabytego przez nią prawa zawierał się zatem nakaz rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą w celu pobierania świadczenia. Skoro ubezpieczona nabyła prawo do emerytury w okresie kiedy istniała konieczność rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą w celu realizacji prawa do emerytury przez jej wypłatę i nie doszło do rozwiązania tego zatrudnienia to nie może obecnie się domagać wypłaty wstrzymanego świadczenia. Ubezpieczona winna rozważyć możliwość wystąpienia z nowym wnioskiem do ZUS o wypłatę świadczenia w oparciu o przepisy ustawy o ustaleniu i wypłacie do których prawo zostało zawieszona od 1 października 2011 roku do 21 listopada 2012 roku. Ustawa weszła w życie z dniem 19 lutego 2014 roku.

Wobec powyższych rozważań należy uznać, że zarzuty ubezpieczonej okazały się nieuzasadnione. W związku z tym, na podstawie art. 385 K.p.c., sąd apelacyjny oddalił apelację.

SSA Anna Polak SSA Urszula Iwanowska SSA Jolanta Hawryszko